

Het verdrag van Faro

Anders nadenken over de rol van erfgoed binnen de samenleving

Machteld Linssen

Rijkdienst voor het Cultureel Erfgoed

Overhandiging van de Intentieverklaring van het erfgoedveld en de Faro Uitvoeringsagenda. Foto: Jeronimus van Pelt

Erfgoed
Gelderland

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Verdrag van Faro

De waarde van cultureel
erfgoed voor de samenleving

Erfgoed Gelderland mei 2024
Machteld Linssen

Overhandiging Uitvoeringsagenda Faro, december 2022

Verdrag in het kort

de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving

Centraal Beheer Apeldoorn

Raad van Europa (2005)

Waarom bewaren we erfgoed,
voor **wie** en
hoe is iedereen betrokken?

Perspectiefwisseling (andere verdragen gaan over kwaliteit instandhouding erfgoed).
Aanvulling, geen vervanging.

Verdrag in het kort

de waarde van cultureel erfgoed voor de samenleving

INA AMA Lunteren

Raad van Europa (2005)

Waarom bewaren we erfgoed,

voor **wie** en

hoe is iedereen betrokken?

Perspectiefwisseling (andere verdragen gaan over kwaliteit instandhouding erfgoed).
Aanvulling, geen vervanging.

Inhoudelijke focus Nederland

Oral history, de Schat van Simpelveld

1. Participatie, co-creatie, partnerschap, zeggenschap en burgerinitiatief.
2. Open staan voor nieuwe erfgoedwaarden, breder erfgoedbegrip en meer ruimte bieden aan kennis van burgers.
3. Erfgoed verbinden aan sociaal-maatschappelijke doelen.

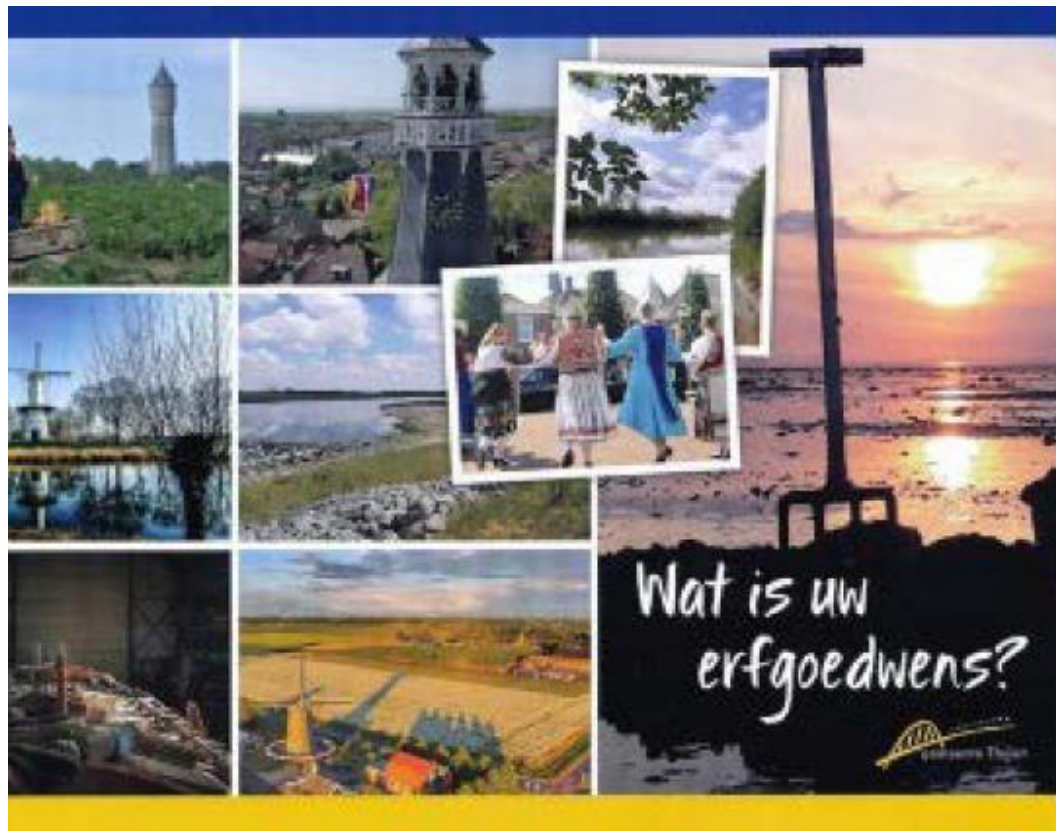
NB: samen met elkaar

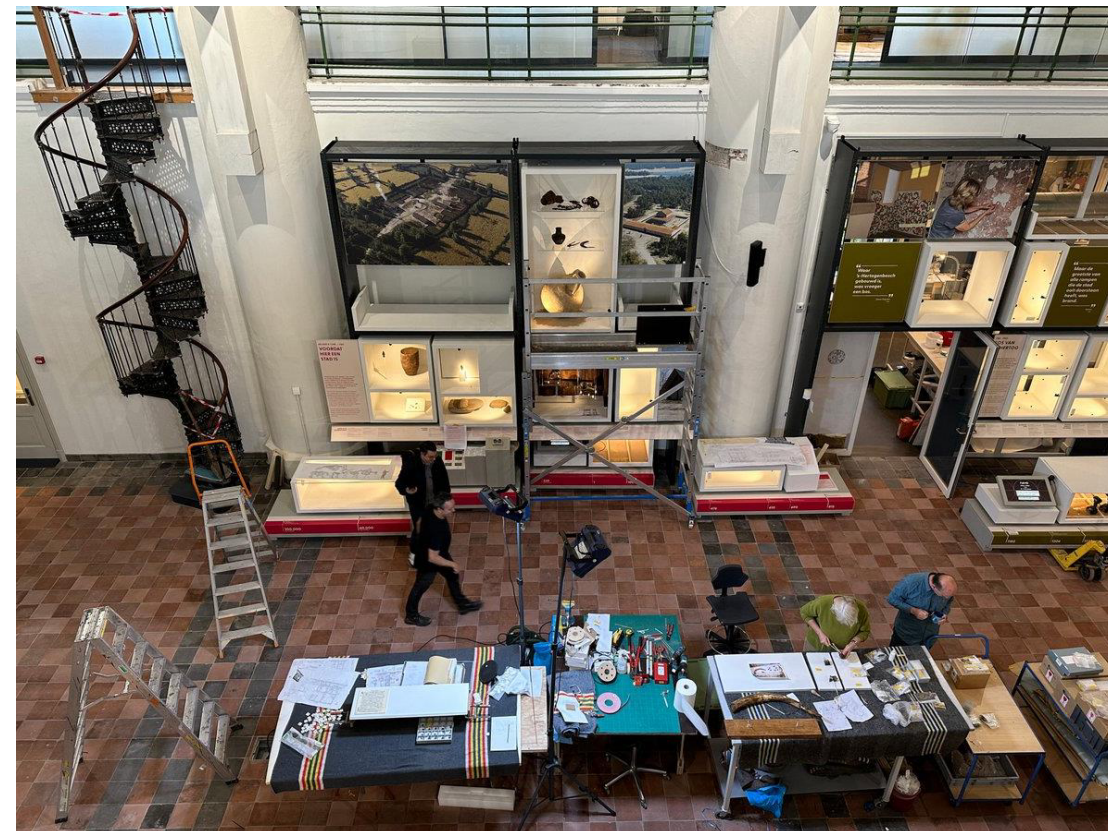
Verdrag van Faro: Gezamenlijke actie mogelijk maken van publieke autoriteiten en andere actoren (eigenaren, deskundigen, investeerders, etc)

Participatie in beleid: formeel en informeel

Erfgoedvisie en uitvoeringsplan Tholen

Samenwerkruimte Groot Tuighuis Den Bosch

Voor Monumenteigenaren

(en eigenaren andere beschermde panden)

In 2020 hebben gemeente Apeldoorn en Stichting Apeldoornse Monumenten (SAM) gezamenlijk het Platform Monumenteigenaren opgericht.

Dit Platform heeft als doel om alle eigenaren van beschermde panden (Rijks- en gemeentelijke monumenten, erkende karakteristieke, erkende beeldbepalende en overige panden binnen een erkend

Oog voor gemeenschappen en hun erfgoed

Molenaars = erfgoed

Gemeente en Stichting Apeldoornse Monumenten

Maquette AZC Klompjan Markelo

Fanfare Hoenderloo

Omgevingsvisie, -programma, -plan, -vergunning

Participatie gebiedsvisies, boerderijen- of kerkenvisie, nieuwe procesregels voor plekken van betekenis, burgerleden in de omgevingskwaliteit, publieksparticipatie Malta-onderzoek

Inventarisatie
Post65 erfgoed

Archeologisch
bewonersonderzoek
Westeremden

Bewonersvisie op
vestingwerken
Wageningen

Gebiedspaspoort,
dorpsontwikkelingsplan,
e.d.

Kermis
Zuid-Scharwoude

Vestingvisie

Naar een goed stedelijk leefklimaat
in de Wageningse binnenstad

Definitief
1 maart 2021

Netwerk Erfgoed Wageningen

STEEN
HUIS
MEIJERS

GEBIEDSPASPOORT
BUITENGEBIED LAAG-SOEREN

LAAG-SOEREN | STEENHUISMEIJERS | AUGUSTUS 2020 | PROJECTNUMMER 395

Participeren in bewonersinitiatieven / Uitdaagrecht

Waar zijn de collega's van de participatieverordening / democratische vernieuwing mee bezig?

Stichting Brugwachtershuisjes en Provincie Zuid-Holland

Vrienden van het Singelpark en de gemeente Leiden

Financiële middelen

Wat heeft erfgoed te bieden voor andere beleidsdomeinen?

Heilige huisjes Rotterdam

Buurtmaken

Vierde Geschenk Tilburg

Reminiscentie Zeeland

Dank jullie wel voor jullie
aandacht

We blijven graag in
contact en
zijn benieuwd naar jullie
ideeën en ervaringen

Samen komen we verder

Vragen over de regeling?

Interesse in het Lerend
Netwerk?

- > Faro.cultureelerfgoed.nl
- > Abonneer je op de update

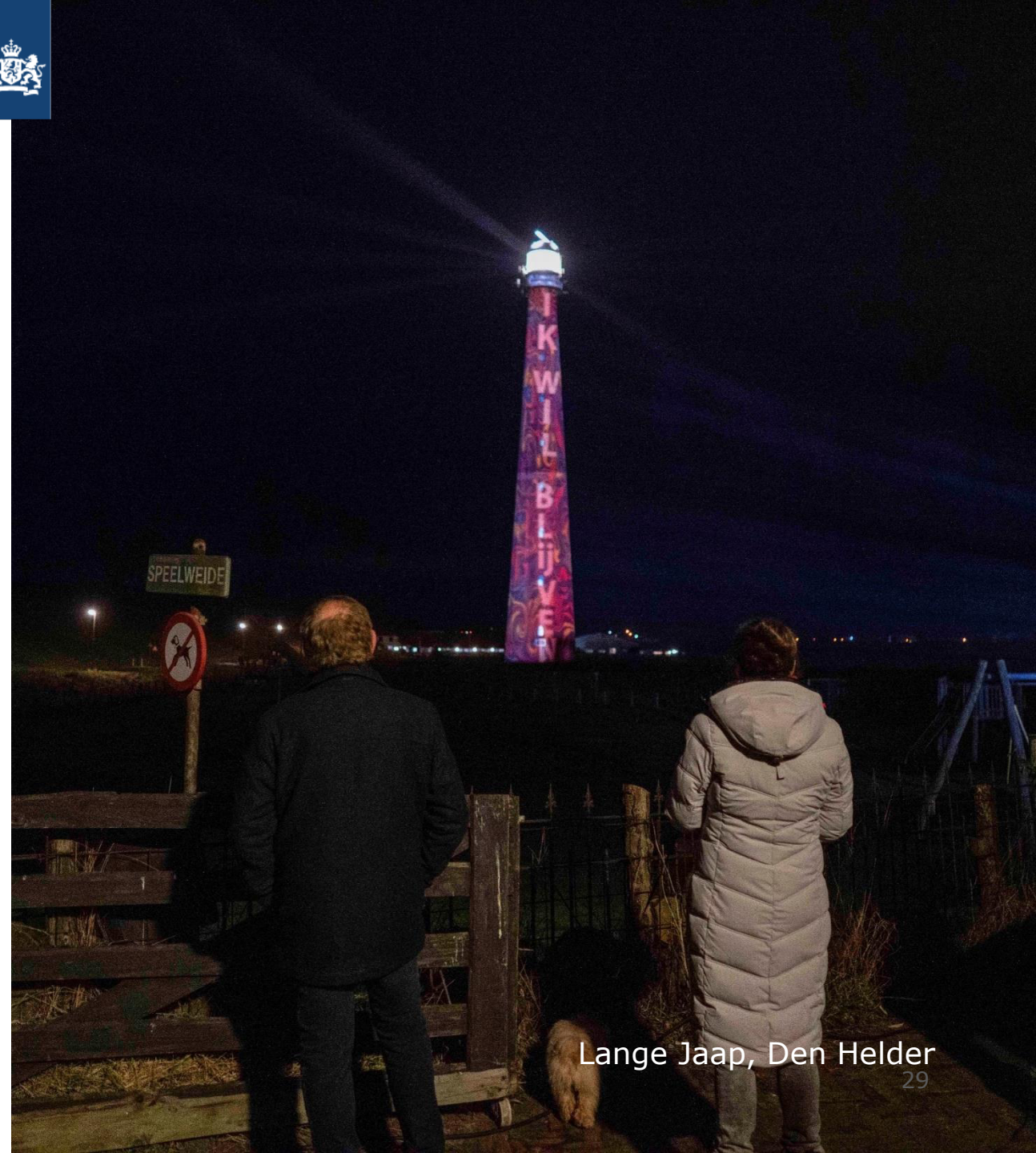

Verdragstekst

- > Mensen en menselijke waarden centraal; erfgoedgemeenschap
- > Democratische participatie ... recht om betrokken te zijn bij cultureel erfgoed waarmee je je identificeert... bij definiëren en beheren
- > Gezamenlijke actie mogelijk maken van publieke autoriteiten en andere actoren (eigenaren, deskundigen, investeerders, etc)

Lange Jaap, Den Helder

Breder en interdisciplinair concept van cultureel erfgoed
... gedeelde bron van herinnering, begrip, identiteit, cohesie en creativiteit (bv democratische waarden)

Hulpbron bij opbouw van een vreedzame en democratische samenleving ... bij processen van duurzame ontwikkeling ... bevordering culturele diversiteit ... dialoog tussen culturen en religies ... kwaliteit van leven

Modest Fashion
Stedelijk Museum Schiedam

Thema's

1. Erfgoed als hulpbron en partner in het sociale domein
2. Democratische vernieuwing
3. Dynamische leefomgeving
4. Waarderen van erfgoed
5. Meerstemmigheid
6. Oral history
7. Digitaal erfgoed
8. Archieven
9. Archeologie
10. Caribisch Nederland
11. Internationaal
12. Erfgoedbewustzijn en educatie
13. Ondersteuning erfgoedparticipatie
14. Opleidingen
15. Werkwijzen en wegwijzen
16. Financiering erfgoedinitiatieven

1. Terugblik en vooruitblik programma en het Verdrag van Faro
2. De Uitvoeringsagenda en de regeling
3. Handelingsperspectief voor overheden

Intentieverklaring en Uitvoeringsagenda

Routekaart naar Faro 2019-2022 verkenning betekenis Verdrag

**Intentieverklaring
en
uitvoeringsagenda**

Voornemen tot ondertekening
Kamerbrief (24 april 2023)

Start implementatie
Uitvoeringsagenda

Behandeling voornemen in
rijksministerraad

Ondertekening in
Straatsburg (10 januari 2024)

Bestuurlijk overleg IPO, VNG

- **Subsidieregeling pilots
systeemverandering
organisatie en werking
erfgoedzorg**
- Lerend netwerk
- Borging in beleid
- Monitoring

Nieuwe agenda
Implementatie ?

Ratificatie

Routekaart naar Faro 2023-2026

Uitvoeringsagenda Faro

- Waar praat het veld over?
Hoe maak je de organisatie en werking van de erfgoedzorg meer Faro?
- Gezamenlijk schrijfproces
- Vertaalslag naar 16 thema's met ambities van het erfgoedveld

[Onderweg naar Faro. Uitvoeringsagenda Faro \(deel I\) | Publicatie | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)

Aan de slag met de Implementatie Faro

Doel regeling: organisatie en werking van de erfgoedzorg meer Faro maken:

→ **Stelselverandering!!**, waar systeemwereld en leefwereld elkaar raken

De Uitvoeringsagenda is leidend met de bij de 16 thema's omschreven ambities van het erfgoedveld

Participatief, transparant proces

Info en inspiratie, Faro Platform

<p>THE NITESHOP Burger Traineeship</p>	<p>Poelenburg Peldersveld: buurtdragers en buurtmakers</p>	<p>Revision of Draft Cultural Policy Plan 2023-2030</p>
<p>Betrokkenheid erfgoedgemeenschap bij bedreigd erfgoed slavernijverleden Sint Eustatius</p>	<p>Co-waarderen door Digitaal Participeren</p>	<p>Samen werken aan participatiemogelijkheden in de archeologie</p>
<p>Behoud en beheer van plekken van betekenis in de buurt</p>	<p>Handboek Erfgoedparticipatie</p>	<p>Ontwikkeling minor Faro</p>
<p>Amateurarcheologen/erfgoedvrijwilligers en (dreigende) verweerde collecties/ervaringen</p>	<p>Biografie van culturele ecosystemen</p>	<p>Expeditie Nieuwe Gezichten - op zoek naar nieuwe erfgoedvrijwilligers</p>
<p>Reizend leercircus: De impact van nieuw immaterieel erfgoed op de leefomgeving</p>	<p>"Beach Archaeology": pilot voor wetenschappelijk verantwoorde publieksarcheologie</p>	<p>Toolkit participatief ontzamen van een museale streekcollectie Zoetermeer</p>

<p>Waarderen vanuit het levend geheugen</p>	<p>Ontwikkeling workshop: erfgoedwerkveld opener maken voor mensen met een beperking</p>	<p>Samen denken en samen doen: een open ontwikkelproces bij herbestemming</p>
<p>Graffiti & Street Art, Nieuwe Vormen van Cultureel Erfgoed!</p>	<p>Participatief waarderen van schurend erfgoed; Het Parlement der Dingen van erfgoedgemeenschappen rond Valkerijen</p>	<p>Van Malta naar Faro - Een verkenning van alternatieve routes voor de archeologie</p>
<p>CARE Schyge</p>	<p>Betrokkenheid erfgoedgemeenschappen bij Mobiel Erfgoed</p>	<p>OPEN Kennisbank</p>
<p>Participatieve Erfgoedintegratie: Het verbinden en verrijken van archeologische data door academische en burger</p>	<p>Jongeren in Beeld: een interdisciplinair onderzoek naar jongeren en hun relaties met archeologisch erfgoed</p>	

Kijk ook op faro.cultureelerfgoed.nl (zonder www) voor de planning, de criteria en de budgetten.

Betekenis voor overheden in Europees en Caribisch Nederland

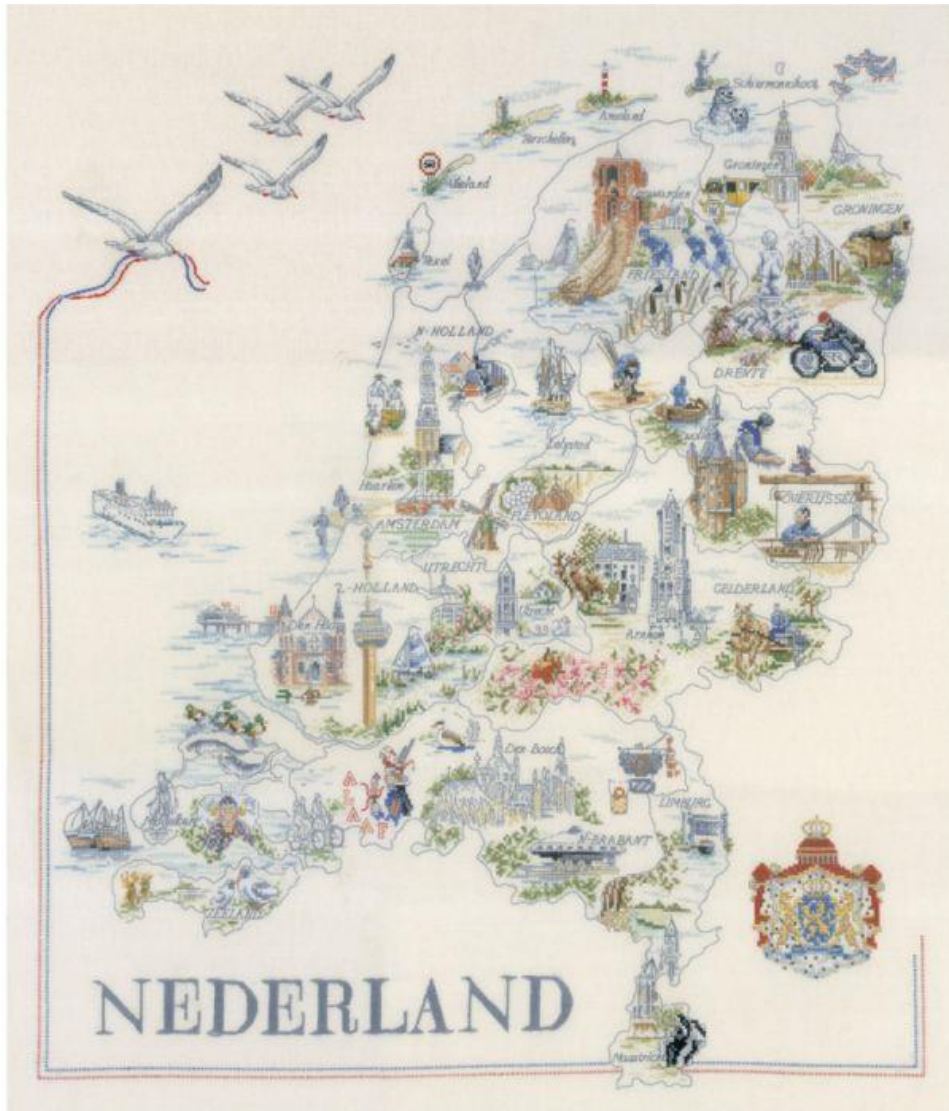
Kaderverdrag verplicht tot uitwerking in regelgeving, beleid en handelen

Intrinsieke motivatie:

- Vergroten draagkracht; samen dragen (intern en extern), samen weten, samen zorgen
- Vergroten draagvlak: maatschappelijke relevantie, bestuurlijk commitment

Aarzelingen:

- Gevolgen voor kwaliteit, beleving > inhoud?
- Open einde, processen ipv projecten, onzekerheden, systeem schiet tekort
- Vraagt om duurzame relaties, dus tijd
- Past die rol mij wel: van expert naar facilitator

Katalysator en 'taal' voor actuele ontwikkelingen en dilemma's

De jurk van Texel

Standbeeld Piet Hein Delfshaven

Geen blauwdruk, maar leerschool met trial and error